

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.509/2017/4.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes:

felperes neve(felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Prónay Bence ügyvéd (fél címe)

Az alperes:

alperes neve(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Nagy Gergely Attila ügyvéd (fél címe 1)

A per tárgya:

Szülői felügyeleti jog megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 5.P.XV.22.085/2014/111.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pf.635.699/2016/14. számú kiegészítő ítélettel kiegészített
54.Pf.635.699/2016/7. ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak 140.000 (száznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek házasságából 2004. április 14. napján **P. Z.** utónevű gyermekük született. Az elsőfokú bíróság 2010 novemberében hozott ítéletében a felek házasságát felbontotta, a gyermeket az alperes gondozásába helyezte el és a felperest 2009. június 1. napjától kezdődően havi 35.000 forint határozott összegű gyermektartásdíj megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság részben

megváltoztató ítéletével folyamatos kapcsolattartás címén feljogosította a felperest arra, hogy minden páros hét pénteken az óvodai, iskolai foglalkozás befejezésétől a következő hétfő reggel 8 óráig, továbbá minden páratlan héten szerdán, az óvodai, iskolai foglalkozás befejezésétől péntek reggel 8 óráig magával vigye a gyermeket. Rendezte a felperes és a gyermek időszakos kapcsolattartását is.

- [2] A jogerős ítélet indokolása szerint a gyermekelhelyezésnél a döntő szempont az volt, hogy az anyai környezet a gyermek nevelésre minden szempontból alkalmas, a gyermek olyan szülőjével él együtt, akihez erősen ragaszkodik, ahol szeretett féltestvére nevelkedik, és a család egységként funkcionál. A szülők eltérő anyanyelvére, kultúrájára, szokására tekintettel a gyermek érdekét egy szélesebb körben biztosított kapcsolattartás szolgálja. A felek között a kommunikáció hiányzik, illetőleg meg nem engedhető stílusban zajlik.
- [3] A gyermek az alperes gondozásában él az anya élettársával és a 2009 májusában született féltestvérével. A család lakóhelye az alperes élettársának tulajdonában álló 190 m² alapterületű lakás, amely szép, tiszta, berendezett, a gyermeknek saját szobája van, a lakás az átlagosat meghaladóan felszerelt, minden technikai eszközzel ellátott. Az alperes főszerkesztőként dolgozik, 237.600 forint jövedelme van, a család összjövedelme havonta 750.000 forint.
- [4] Az alperes 2011 szeptemberében a gyermeket a lakóhelyéhez közel eső **B., K. L.** Általános Iskolába íratta be. Döntésével a felperes nem értett egyet, ezért a hétköznapi kapcsolattartások alkalmával a gyermeket a **B., Sz. I.** Általános Iskolába vitte és a gyermeket a tanórákra beültette. Ezzel párhuzamosan a ... kerületi iskola pedagógia véleményében közölte, hogy a gyermek a kapcsolattartások alatt nem járt a beíratott iskolába, öt tanítási napot mulasztott és a tanulmányokban lemaradt. Az iskolaválasztás tárgyában folyamatban volt bírósági eljárás azzal zárult, hogy a gyermek iskolájaként a belvárosi iskolát jelölték ki. Az akkor már második osztályos gyermek év közben került át a kijelölt iskolába, amely érzelmileg megviselte. Az eltelt évek alatt azonban az iskolába beilleszkedett, jó magaviseletű, tanáraival tisztelettudó, illemtudó, külleme ápolt, rendezett. Az alperes rendszeresen érdeklődik az iskolában a gyermek iránt, a szülői értekezleteken, a fogadóórákon részt vesz, a pedagógusokkal együttműködő. Az iskola tapasztalata alapján az anya nevelése megfelelő, bánásmódja a gyermek érdekét szolgálja, még gyanú sem merült fel arra, hogy az anya a gyermeket bármilyen formában bántalmazná, megalázná.
- [5] A gyermek kiegyensúlyozott kapcsolatban áll az anya élettársával, szerető testvéri kapcsolat fűzi féltestvéréhez, ragaszkodik az anya élettársának gyermekéhez és az anyai környezethez. A gyermeket az anya és élettársa segíti a tanulásban. Az alperes a gyermeket úgy fegyelmezi, hogy ha többször kell a gyermekre rászólni, felemeli a hangját, esetenként a gyermeket meglegyinti, de megalázó, a gyermeket veszélyeztető tetteleges bánásmódot nem alkalmaz. Az alperesi család tartalmas életet él, utaznak, síelni járnak, a gyermekeket színházba, kézműves foglalkozásra viszik.
- [6] A felperes projekt menedzserként dolgozik egy **Í.-i** székhelyű cégben, havi nettó jövedelme 1.600 EUR. Egyedül él egy 60 m² alapterületű, igényesen berendezett, felszerelt belvárosi bérleményben. A gyermek szobája a kényelmet maradéktalanul kielégítő módon berendezett.
- [7] A kapcsolattartás megvalósul az apa és a gyermek között, ez alatt a gyermek jól érzi magát, szeret az édesapjával együtt lenni, szeretetteljes, szoros kapcsolat áll fenn közöttük, az alperes a felperes kapcsolattartási jogát nem korlátozza.
- [8] Mindkét fél gondoskodik a gyermek egészségi állapotának megőrzéséről, allergiáját 3-4 éves korában diagnosztizálták, gyógyszeres kezelésben részesül, az alperes rendszeresen pulmonológiai vizsgálatra viszi és az előírt ételmisszer diét mindkét fél betartja. 2008-ban megállapították, hogy a gyermeknek lúdtalpa van, az előírt gyógytornát azonban rendszeresen nem végezte. A gyermek rendszeresen jár fogászati szűrővizsgálatra, de más-más szakorvoshoz, akik a kezelés irányát illetően nincsenek azonos véleményen, a gyermek szuvas tejfogait a felperes orvosa kihúzta az anya fogorvosának javaslatától eltérően. Az alperes rendszeresen beadatta a szükséges védőoltásokat, az egyik védőoltás beadásáról 2010-ben a felperes gondoskodott. A felperes a jogerős bontóperi ítélet

meghozatala óta 47 alkalommal vitte el a gyermeket a **F. M.** Klinikára, ahol ortopédiai és allergológiai ellátásban is részesült.

- [9] A gyermek korábban trambulinos tornára járt, a hétközi kapcsolattartás során a felperesnél tartózkodásakor az edzésekre nem jutott el. A felperes az iskolai kosárlabda, dzsúdó sportfoglalkozásokra, továbbá a sakkszakkörbe az anya előzetes megkérdezése nélkül íratta be a gyermeket. A 2013/2014. tanévben a gyermek a szomszédos általános iskolában zeneoktatáson vett részt, a hétvégi kapcsolattartások alatt drámaszakkörre járt. A jogerős ítélet meghozatalát megelőző tanévben a gyermek hétfőn néptánc, kedden zene oktatáson volt, szerdán gyógytestnevelésen, csütörtökön pedig dupla úszásoktatáson vett részt, a következő tanévben a gyermek az iskolán kívül nem sportolt.
- [10] A felperes a gyermeket már óvodás korában is több alkalommal, majd a bontóper alatt is elvitte **K. Gy.** pszichológus szakértőhöz állapotfelmérés céljából. A szakértő 2014-ben kétszer vizsgálta a gyermeket a felperes megbízása alapján, melynek előzménye az volt, hogy a felperes a 2013 őszi, az alperes gyermeket bántalmazó magatartására vonatkozó jelzésére az iskola nem adta meg a felperes által elvárt segítséget. Pszichológus nem foglalkozott a gyermekkel, mert az iskola a gyermek viselkedésében, teljesítményében nem látta, megnyilatkozásaiban pedig nem ítélte spontán válaszoknak a durva viselkedés egyértelmű jeleit. Az első vizsgálat alapján készült magánszakvélemény szerint a gyermek az anyai környezetben veszélyeztetett, rossz pszichés állapotban van, az anya részéről testi-lelki bántalmazás is megvalósul a sérelmére. A szakértő a következő vizsgálat alapján szakvéleményt nem adott és úgy nyilatkozott, hogy a gyermeket fizikai bántalmazás már nem éri, de a lelki bántalmazás még változatlanul fennáll. A gyermeknek tanulási nehézségei vannak, ezért a felperes ennek kivizsgálását is kezdeményezte, melynek során az illetékes pedagógia szakszolgálat 2014-ben megállapította, hogy a gyermeknél jelentkező befolyásolhatóság, önbizalom hiánya a tanulási nehézségekre vezethető vissza, amelynek a hátterében a gyermek kétnyelvűsége és balkezessége áll.
- [11] 2014 januárjában az alperes a gyermeket korrepetálásra íratta be az általános iskolában dolgozó napközis tanárhoz. A tanárnő 2014. január 21-én írásban arról tájékoztatta az alperest, hogy a felperes folyamatosan zaklatja egyik kollégáját, aki nem hajlandó kiadni a korrepetáló pedagógus elérhetőségét. Fenyegetőzik, hogy a tanárt nem engedi elmenni az iskolából, addig áll az ajtaja előtt, amíg a gyermekkel kapcsolatos problémákat nem tudják megbeszélni. Erre tekintettel a korrepetálását vállaló tanár kilátásba helyezte a különórák lemondását. Ez után az alperes családi segítséggel oldotta meg a gyermek szükséges korrepetálását.

A kereseti kérelem és az alperes viszontkeresete

- [12] A felperes keresetében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:191. § (1) bekezdés a) pontjának megsértése miatt szüntesse meg az alperes szülői felügyeletét és őt jogosítsa fel a szülői felügyelet gyakorlására. Másodlagosan a szülői felügyelet újrarendezését, ennek keretében feljogosítását kérte a szülői felügyeleti jog gyakorlására, továbbá az alperestől havonta 75.000 forint gyermektartásdíjat igényelt. Az elsődleges kereset teljesítése esetén az anya és a gyermek közötti felügyelt, a másodlagos kereseti kérelmének helyt adás esetén az elvitellel megvalósuló kapcsolattartás szabályozását kérte. Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy a gyermek az alperes általi fizikai, pszichikai és érzelmi bántalmazást szenved el, amelyről a gyermek többször beszámolt. A fizikai bántalmazás 2014 tavaszától a perindításra tekintettel megszűnt, egyéb módja azonban folytatódik. Az anya elhanyagolja a gyermek egészségügyi problémáit és a rendszeres sportoltatását. Igyekszik a gyermek életéből a felperes kizárására és a kapcsolattartás akadályozására.
- [13] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetet terjesztett elő a felperes kapcsolattartásának korlátozására, oly módon, hogy a bíróság mellőzze a páratlan hét szerdától

péntekig tartó kapcsolattartást. Viszontkeresetének ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy a felperes folyamatosan megpróbálja az alperes és családja életének elnehezítését, a gyermeket az alperes ellen neveli, álláspontja szerint az állandó váltás a két szülői környezet között folyamatos problémát, stresszt jelent a gyermek számára.

[14] A felperes ellenkérelme a viszontkereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy a gyermek szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkörben nevelkedik, jól érzi ebben magát, családtagjaihoz ragaszkodik, onnan nem vágyódik el, de szüksége van az apával való tartalmas együttlétekre. A gyermeket súlyosan sértő, bántalmazó anyai magatartás nem bizonyított, az esetenkénti meglegyintés nem minősül olyan súlyú cselekménynek, amely már a gyermek érdekeivel ellentétes nevelési módszer lenne, illetőleg bántalmazó szülői magatartásként minősíthető. Elfogadta a perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményt döntése alapjául, mert ez összhangban állt a per adataival. A gyermek tanulási nehézsége nem negatív anyai hatás következménye, ennek hátterében a gyermek balkezessége és kétnyelvűsége áll. A gyermeket a felperes évek óta befolyásolja, az általa választott pszichológushoz viszi és arra sarkallja, hogy az anyára és környezetére panaszkodjon. Az alperes kellő gondot fordít a gyermek egészségének megőrzésére, gyógykezelésére, a szükséges védőoltások beadására. Az elsőfokú bíróság a két szülő közül az anya gyermeknevelésre való alkalmasságát találta kedvezőbbnek.

[16] A felek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság kiegészített ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. Elsődlegesen azt hangsúlyozta, hogy a szakértői vélemény önmagában nem perdöntő bizonyíték, egy bizonyíték a perben, amelyet a bíróság az ügy egyedi sajátosságainak figyelembevételével az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdése alapján a további bizonyítékokkal együttesen értékel. A felperes által csatolt magánszakértői vélemény a kirendelt szakértő által adott vélemény megalapozottságának megdöntésére nem volt alkalmas. A felkért szakértő csak a felperes által adott anamnézisre támaszkodott, a per eldöntése szempontjából lényeges és terjedelmes anyaggal nem volt tisztában. Az elsőfokú bíróság a vélemények közötti ellentmondásokat feloldotta, a kirendelt szakértő a magánszakértő véleményének helyességét nem vizsgálta és értékelni sem kívánta. Az elsőfokú bíróságnak a szakértő elfogultsága miatti, kizárása iránti kérelem elbírálása tárgyában lefolytatott eljárás nem volt jogszabálysértő, az megfelelt a Pp. 178. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.

[17] A felperes másodlagos kereseti kérelmét illetően szükségtelennek tartotta a további bizonyítás elrendelését, mivel az elsőfokú bíróság a tényállást feltárta és abból az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával megalapozott következtetést vont le.

[18] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a Ptk. 4:191. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt törvényi feltételek nem állnak fenn. A szülői felügyeleti jog megszüntetésének lehetőségét a Ptk. 4:191. § (1) bekezdése taxatívén és pontosan szabályozza, a hivatkozott a) pont akkor adott volna lehetőséget a szülői felügyeleti jog megszüntetésére, ha a felperes bizonyítja, hogy a gondozó szülő alperes a gyermek javát, testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti. Nem állapítható meg, hogy a gyermek az alperes nevelésében fizikai vagy érzelmi rossz bánásmódnak lenne kitéve, őt az alperes elhanyagolná és emiatt fejlődése, emberi méltósága veszélyben lenne. A gyermek érzelmi biztonságban érzi magát az alperesnél, erősen kötődik édesanyjához, testvéréhez és az alperes társát is elfogadja. A perben nem merült fel az alperes részéről a fizikai elhanyagolás ténye és az sem, hogy a gyermek az indokolt orvosi ellátást nem kapja meg vagy ezek igénybe vételével az alperes kellő ok nélkül késlekedik, illetőleg az orvosi utasításokat nem tartja be vagy a gyermek egészségét veszélyezteti bármely kezelés visszautasításával.

- [19] Az alperes részéről a gyermek érzelmeivel való tartós vagy rendszeres visszaélés sem állapítható meg, a magánszakértő véleménye egyéb peradatokkal szemben nem igazolta, hogy a gyermeknél tapasztalt önértékelési zavarok az anya felróható magatartására vezethetők vissza. A beszerzett pedagógia véleményekből kitűnik, hogy a gyermek magatartása az iskolában megfelelő, amely nem utal arra, hogy nevelése emocionálisan nem megfelelő mederben zajlana. A magánszakértő véleményéből nem derül ki a körülmények ismerete, többek között az, hogy tudott-e az iskolaváltás körülményeiről, a nevelési tanácsadó megállapításairól. Ezzel szemben a perben kirendelt szakértő valamennyi peradat birtokában készítette el a véleményét.
- [20] Nem bizonyított, hogy az alperes által elismert „meglegyintés” bármikor is a gyermek számára fizikai sérülést, fájdalmat okozott volna. A felperes már 2013 szeptemberében előterjesztette a kapcsolattartás megváltoztatása iránti keresetét, ebben azonban nem utalt a gyermek bántalmazására és az eljárás 2014. március 13. napjától a felperes kérelmére szünetelt. A felelős szülői magatartására figyelemmel elvárható lett volna a felperestől, hogy a gyermek bántalmazásával kapcsolatos gyanúját jelezze a bíróságnak. Az osztályfőnök felpereshez írt e-mailje sem volt alkalmas a tanintézet későbbi, pedagógia véleményében foglaltak megkérdőjelezésére. A 2013. november eleji levélből megállapítható, hogy nem az osztályfőnök tett jelzést a különélő szülő felé a gyermek anyai bántalmazásának lehetőségére, az osztályfőnök a felperes „unszolását” követően folytatott beszélgetést a gyerekekkel. A levélből kitűnően a gyermek kétségtelenül beszélt a testi fenyegetésről, de utóbb a kérdést az iskolaigazgatóval körültekintően körbejárva az ezzel kapcsolatos állítását lényegében betanított és nem spontán előadásnak ítélték meg. A gyermek befolyásoltságára vonatkozó tények nem az alperes súlyosan felróható magatartását, hanem ennek ellenkezőjét támasztották alá.
- [21] A másodfokú bíróság nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása csak abban az esetben kérhető, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság a döntést alapította, utóbb lényegesen megváltoztak és emiatt az elhelyezés megváltoztatása a gyermek érdekében áll. Nem hivatkozhat a körülmények megváltozása folytán a gyermek érdekében az a szülő, aki a változást felróható magatartásával maga idézte elő. A bontóperben a gyermekelhelyezési jogvitában ítélt dolognak minősül az alperes jobb nevelési képessége, ezért a felperesnek az alperes személyiségével, szülői magatartásával kapcsolatos kritikáit csak olyan szempontból lehet értékelni, hogy azok a korábbihoz képest új tények minősülnek-e vagy sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni hatályon kívül helyezését és a Ptk. 4:191. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alperes szülői felügyeleti jogának megszüntetését, illetőleg a Ptk. 4:167. § (1) bekezdése szerint feljogosítását kérte a szülői felügyeleti jog teljes körű gyakorlására. Kérte továbbá az alperes kötelezését havi 75.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére. Jogszabálysértésként a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvtv.) 6. § (5) bekezdését, a Pp. 182. § (3) bekezdését, a 221. §-t, a 286. § (1) bekezdését, a 302. § (2) bekezdését, a Ptk. 4:2. § (1) bekezdését, a 4:21. § (6) bekezdését, a 4:167. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [23] A felülvizsgálati kérelem indokai szerint az eljárás során kívüli jellege azt jelenti, hogy a bíróság eljárási és ügyviteli cselekményeit mihamarabb teljesítse. Az elsőfokú bíróság ezt a követelményt megsértette, mert 2014 novemberétől a felperes indítványai ellenére 2015 decemberéig nem rendelt ki pszichológus szakértőt a gyermek bántalmazásának megállapítására. A bántalmazásra olyan körülmények között és időpontban került sor, amikor az anya és a gyermek kapcsolatát senki nem ellenőrizte. A szakértő határidőben történő kirendelése esetén a gyermek vizsgálata a tényleges helyezett mutatta volna. A kirendelés időpontjában az alperes már tisztában volt azzal, hogy a gyermekkel való kapcsolatát pszichológus vizsgálja meg, ezért nyilvánvalóan tartózkodott minden,

a felperes által kifogásolt magatartástól. A kirendelés késedelme azzal a következménnyel járt, hogy a szakértő egy megváltozott helyzetet vizsgált, de nem zárható ki, hogy a jogerős ítélet meghozatalával, a vizsgálat veszélyének megszűnésével, visszaáll a régi rend és a gyermek védelem nélkül marad. Az elsőfokú bíróság eljárásával súlyosan megsértette a bizonyítás szabályait, mert az alperes és a gyermek tényleges kapcsolata már nem volt vizsgálható.

- [24] A bíróság késedelme az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, mert gátolta a valós állapot feltárását. A gyermek érdekének fokozott védelmére vonatkozó alapelvvel összhangban kell értékelni a Pp. 302. § (1) bekezdése alapján, a Pp. 286. § (1) bekezdését, amely lehetővé teszi a bíróság számára a hivatalbóli eljárást is.
- [25] Súlyosan jogszabálysértő, hogy a Gyvtv. 6. § (5) bekezdése ellenére a gyermek érdemi védelmet nem kapott.
- [26] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésével figyelmen kívül hagyta a szakértő szóbeli meghallgatására kirendelt és megjelent **S. Gy.** tolmáccsal közösen, 2016. március 24-én készített nyilatkozatot. A tolmács jelen volt a felperes és a kirendelt pszichológus közötti beszélgetésen, így tisztában van azzal, hogy mennyiben tért el a szakvélemény írásbeli része a felperes szóbeli nyilatkozataitól. A közös nyilatkozat egyértelműen cáfolja a kirendelt szakértő által készített vélemény lényegi megállapításait. Ezért az eljáró bíróság mulasztása miatt a felperest a magyar nyelv nem tudása miatt hátrány érte.
- [27] Álláspontja szerint a szakvélemény hiányos, részben valótlan, illetőleg átfogalmazott. A szakértő megjegyzéseket tett a felperes magyar nyelvtudására, gúnyosan értékelte iskolai végzettségét, a nem tervezett terhésség témájával nem foglalkozott, nem tett fel kérdéseket a felperes megelőző munkahelyeiről, ezért a szakvélemény igazságtalan színben tünteti fel a felperest. Nem merült fel, hogy a felperes sürgősen vissza kívánni térni az **U.-ba**, a szakvélemény a felperest felelőtlen emberként tünteti fel azzal, hogy számára nem releváns: hol él, mikor költözik el aktuális lakóhelyéről és kit hagy el.
- [28] A szakvélemény nem tartalmazza, hogy a házasság megromlására a kölcsönös bizalmatlanság vezetett, melynek egyik, a felperes által előadott esetén a szakértő csak nevetett. A szakértő az események sorrendjét átrendezte, más színben tüntette fel, a felperes kapcsolattartásra vonatkozó nyilatkozatát átértelmezte. Félrevezető módon írt arról, hogy a felperes a vizsgálatok sorrendjét, a beosztás helytelenségét, szabályosságát megkérdőjelezte és a felperes a szakértőnek utasításokat sem adott. Az ilyen mértékben hiányos, számos részletet, időpontot eltorzítva tartalmazó szakvélemény alapján a bíróság nem deríthette fel a tényállást, és nem hozhatott megalapozott határozatot. A kirendelt szakértő elfogult volt, több ponton ellentmondásos szakvéleményt adott, amely indokolta volna a szakértő kizárását.
- [29] Az elsőfokú bíróság a tényállási elemek túlnyomó részét a bizonyítékok megjelölése nélkül rögzítette, több bizonyítékot úgy mellőzött, hogy annak indokaira ítélete indokolásában nem tért ki, és a tényállást a mellőzött bizonyítékokkal ellentétesen állapította meg. A másodfokú bíróság is hasonlóan járt el, holott a felperes fellebbezésében hivatkozott a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésére.
- [30] **K. Gy.** szakértő 2014. november 15-i szakvéleménye és vallomása alkalmas az alperes bántalmazó magatartásának rekonstruálására. A fizikai és a lelki bántalmazás bizonyított, ezért a gyermek érdeke indokolja az alperes szülői felügyeleti jogának megszüntetését, és felperes feljogosítását a szülői felügyeleti jog gyakorolására.
- [31] Az alperes alaki felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a Pp. 271. § (3) bekezdés c) pontja, a 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján azt kérte, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet hivatalból utasítsa el, mert a felperes elsődleges és másodlagos felülvizsgálati kérelmének tárgya a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, megváltoztatása. Az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges, a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti, továbbá a másodlagos, a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti keresetet elutasította és ítéletét a másodfokú bíróság helyben hagyta, ami

kizárja a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatát. Az alperes részletesen indokolt érdemi felülvizsgálati ellenkérelmében az álláspontja szerint érdemben és indokaiban is helyes jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A perben a felperes eshetőleg kereseti kérelmek előterjesztésével elsődlegesen az alperes szülői felügyeletének megszüntetését, másodlagosan a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását kérte. A két kereseti kérelem tárgya, anyagi jogi szabályozása és ezek eredményessége esetén a bírói határozat tartalma alapvetően eltér. A szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti kereset a Ptk. 4:170. § értelmében akkor terjeszthető elő, ha azok a körülmények, amelyeken a bíróság korábbi döntése alapult, utóbb lényegesen módosultak, és ennek következtében a megváltoztatás a gyermek érdekében áll.
- [33] Az 1991. évi LXIV. törvénnyel a magyar jogrendbe iktatott, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikk 1-2. pontjában, Magyarország Alaptörvénye XVI. cikkének (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban a Ptk. 4:2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvi rendelkezés kimondja, hogy a családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek. A gyermeki érdeket sértő szülői magatartás legsúlyosabb, a társadalom általános negatív erkölcsi értékítéletét is kifejező szankciója a szülői felügyelet megszüntetése. A gyermeki érdek a Ptk. 4:191. § (1) bekezdés a)-b) pontokban foglalt tényállási elemek megvalósulása esetén érvényesül. Ezek olyan súlyos szülői jogsértések, amelyek a gyermeki érdek érvényesülése céljából a szülői felügyeleti jog megvonását feltétlenül megkívánják. A szülői felügyeletet gyakorló szülő felügyelete megszüntetése azonban nem jár azzal a következménnyel, hogy a bíróság a szülői felügyelet megváltoztatásával a másik szülőt jogosítja fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására. A bíróság a szülő felügyelet megszüntetése iránti kereset teljesítése esetén az erre irányuló kereseti kérelemtől függően, a szülő felügyelet gyakorlásának rendezése [Ptk. 4:167. §], vagy a gyermek harmadik személynél való elhelyezése [Ptk. 4:169. §] és a gyermek tartása tárgyában rendelkezhet. Kivételes esetben a bíróság dönthet úgy is, hogy a szülői felügyelet megszüntetése ellenére a gyermek érdekében azt a szülőt is feljogosítja a gyermekkel való kapcsolattartásra, akinek szülői felügyeleti jogát megszüntette [Ptk. 4:178. § (4) bekezdés a) pont]. Mindebből következően a szülői felügyelet megszüntetése eljárásjogi szempontból nem jelenti a szülő felügyelet megváltoztatását, ezért alapvetően téves és jogszabálysértő a Pp. 271. § (3) bekezdés c) pontjában foglalt eljárási szabálynak az alperes szerinti értelmezése. A hivatkozott kógens törvényi rendelkezés a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránti ügyekben hozott egyező tartalmú első- és másodfokú döntés esetén zárja ki a felülvizsgálati kérelem előterjesztését. Ugyanakkor a jogalkotó jogpolitikai célja a szülői felügyelet megszüntetése iránti perben a szülővel szembeni súlyos szankcióra és a családjogi jogviszonyokban a gyermek kiemelten érvényesülő érdekére tekintettel az eljáró bíróságok egyező döntése esetére is biztosítani kívánta a rendkívüli perorvoslat igénybe vételének lehetőségét. A Kúria ezért a szülői felügyelet megszüntetése iránti felülvizsgálati kérelmet érdemben bírálta el. Ezzel szemben a felperesnek a szülői felügyelet megváltoztatása iránti felülvizsgálati kérelmét a Pp. 271. § (3) bekezdés c) pontjában foglalt kizáró rendelkezésre utalással, a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [34] A szülői felügyelet megszüntetése iránti felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [35] A Pp. 270. § (1) bekezdése, továbbá a Pp. 275. § (4) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem anyagi jogi és az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással járó eljárásjogi szabálysértés esetén lehet eredményes.
- [36] A felperes az alperes szülői felügyeletének megszüntetését a Ptk. 4:191. § (1) bekezdés a) pontjára alapította, mely szerint a bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha a szülő felróható

magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti. Az eljáró bíróságok helyesen indultak ki abból, hogy a gyermeket veszélyeztető magatartás megállapításához a szülő bármilyen, a törvényben írt olyan tevékenysége vagy mulasztása is alapul szolgál, amely objektíve alkalmas arra, hogy a kiskorú fejlődésének folyamata lelassuljon, károsodást szenvedjen vagy megghiúsuljon (BH 2000.206.). A szülői felügyelet megszüntetésének jogintézménye azonban csak több feltétel együttes teljesülése esetén alkalmazható. E feltételek: a gyermek érdekét súlyosan sértő, tevőleges magatartásban, vagy mulasztásban megnyilvánuló szülői magatartás, a gyermek lényeges és jogos érdeksérelmét jelentő eredmény, illetőleg veszélyhelyzet bekövetkezése, továbbá a károsító eredmény vagy a veszélyeztető helyzet és a felróható szülői magatartás közötti közvetlen okozati összefüggés fennállása. Bármelyik feltétel hiánya kizárja a Ptk. 4:191. § (1) bekezdés a) pontja szerinti döntés meghozatalát.

- [37] A felperes a gyermek érdekét súlyosan sértő, alperesi felróható magatartásként a fizikai, pszichikai és érzelmi bántalmazást, a gyermek egészségügyi problémáinak elhanyagolását, és a rendszeres sportolás hiányát, továbbá a kapcsolattartás akadályozását jelölte meg.
- [38] Az eljáró bíróságok a perben feltárt adatok, bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek mindenben megfelelő és megalapozott mérlegelésével vonták le azt az egyező következtetésüket, hogy az alperes maradéktalanul biztosítja a gyermek megfelelő egészségi állapotának fenntartását, a szükséges gyógykezelését, és gondoskodik a gyermek rendszeres mozgásáról. A felperes minden korlátozás nélkül gyakorolhatja az átlagos mértéket meghaladó rendszeres és időszakos kapcsolattartást, a gyermek szereti a felperest, igényli a rendszeres együttléteket. A felperes felülvizsgálati kérelmében ezért alaptalanul hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 4:21. § (6) bekezdésébe ütközik.
- [39] A Pp. 182. § (3) bekezdésének megsértését illetően a Kúria maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság álláspontjával abban a kérdésben is, hogy a perben kirendelt szakértő véleményével szemben a magánszakértő egyoldalú, a perben feltárt adatok egy részének ismeretében adott véleménye még aggálykeltésre sem alkalmas. Az elsőfokú bíróság a szakértő elfoglaltságát megalapozó adatok hiányában megalapozottan utasította el a kizárás iránti kérelmet. A felülvizsgálati kérelemben részletesen előadott, a szakértővel kapcsolatos kifogások a szakvélemény érdemi részét nem érintő olyan véleménynek, feltételezésnek tekinthetők, amelyekre érdemi döntés nem alapítható. Az pedig nem értelmezhető, hogy a szakértő vizsgálata során a tolmáccsal eljáró felperes oldaláról sérült az anyanyelv használatának joga.
- [40] A felülvizsgálati kérelemben kifejtett érveléssel szemben a Kúria kiemeli, hogy nem csupán az aggálytalan szakértői vélemény, hanem a másodfokú bíróság által helyesen hivatkozott és a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletben megismételni nem kívánt további bizonyítékok is egyértelműen kizárták az alperes részéről a gyermek érdekét súlyosan sértő eredménnyel vagy veszélyhelyzettel járó rendszeres fizikai vagy pszichés bántalmazás tényét. A jogerős ítélet részletes ténybeli és jogi indokolása a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt törvényi követelményeknek maradéktalanul megfelel.
- [41] A Gyv.tv. 6. § (5) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. A szabályozás azt a bíróság számára is irányadó értékrendet közvetíti, hogy nem csak a kegyetlen, embertelen, megalázó testi fenyegetés, hanem önmagában bármely testi fenyegetés tilalmazott. A gyermek tehát nem vethető alá testi és érzelmi fenyegetésnek, fenyegetettségnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak, illetve büntetésnek. Az alperes által esetenként alkalmazott „meglegyintés” ezért ugyan kétségtelenül meg nem engedett nevelési módszer, ugyanakkor a perben fel sem merült ezzel

- okozati összefüggésben a gyermeknek akár csak a legcsekélyebb fokú veszélyeztetettségére utaló, illetőleg testi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, személyisége kibontakozását gátló, károsító körülmény.
- [42] A Kúria a felperes felülvizsgálati érvelésével szemben nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eljárás bíróságok a felülvizsgálattal érdemben nem támadott egyező határozattal utasították el a szülői felügyelet megváltoztatása iránti keresetet, melynek ténybeli alapja a szülői felügyelet megszüntetése iránti keresettel egyező. Ennek ténye pedig nyilvánvalóan kizárja a gyermek védelmi rendszerében a legszigorúbb, a szülői státusz betöltésére való alkalmatlanságot kifejező eszköz alkalmazását, a szülő megfosztását szülői felügyeleti jogának gyakorlásától.
- [43] A szülői felügyelet megszüntetésére akkor kerül sor, ha a gyermek veszélyeztetettségének forrása maga a szülő. Ilyen helyzetben általában gyors cselekvésre van szükség, ezért rendelkezik úgy a Pp. 302. § (2) bekezdése, hogy a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perben a bíróság soron kívül jár el. A Pp. idézett rendelkezése a soron kívüli eljárásban a bírósággal szemben kizárólag azt a követelményt támasztja, hogy a tárgyalást - ha egyéb intézkedésre nincs szükség - legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz érkezésétől számított nyolcadik napra kell kitűzni. Az elsőfokú bíróság a törvényi előírásnak eleget tett, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a bíróságot sürgős és hatékony közbelépési kötelezettség terheli, ha az a gyermek érdekében elengedhetetlen. A perbeli esetben a gyermek érdekében álló azonnali beavatkozásra okot adó körülmény nem állt fenn, és a Pp. 3. § (4) bekezdésében szabályozott szabad bizonyítás elvéből következően a bíróság nem köteles a fél által előterjesztett szakértői bizonyításra irányuló indítványnak eleget tenni. Ilyen kötelezettség azokban a perekben sem terheli, amelyekben a törvényi felhatalmazás alapján a bizonyítás hivatalból is elrendelhető. A felperes ezért a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság késedelmesen rendelte el a szakértői bizonyítást, ezzel megakadályozta a valóságos tényállás felderítését, megsértette a Pp. 286. § (1) bekezdésében fogalt utaló rendelkezést, a hivatalból elrendelhető bizonyítás szabályát és soron kívüli eljárás követelményét, amely az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés hiányában a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére egyébként sem adna alapot.
- [44] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [45] A Kúria ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.
- [46] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése, az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése, 74. § (3) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, továbbá a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdése, a 4/A. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes arányos felülvizsgálati eljárási költsége - az ÁFA-val emelt ügyvédi munkadíj - és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2017. november 14.

. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró